

Statens skolverk

Växjö kommuns yttrande över remiss av Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram

Kommunstyrelsen har i § 274/2024 beslutat att lämna följande yttrande över remissen:

Det finns flera fördelar med förslaget såsom en stärkt lärar-/rektorsprofession med fokus på undervisningskvalitet. Med det registrerbara meritsystemet kan även likvärdigheten och rättssäkerheten vid tillsättning av meriterade lärare öka. Det är också positivt att förslaget tar med samtliga skolformer från förskola till gymnasiet samt att förslaget förstärker karriärvägarna för lärare och förskollärare. Risker med förslaget är utmaningen att synkronisera huvudmans och enskilda skolors behov av kompetensutveckling med det utbud av utbildningar som lärosätena kommer erbjuda för att bli meriterad.

Krav på fler år som yrkesverksam

Relevansen i ökningen av kravet kring hur länge man varit yrkesverksam för att nå meritering till sex år kan problematiseras. I dagsläget krävs det fyra års yrkesverksamhet för att en lärare ska bli aktuell för en förstelärartjänst. Det är bra med lång tids erfarenhet av undervisning och från yrket, men andra kompetenser och erfarenheter är också viktiga för att driva utvecklingsområden inom verksamheten. Det är också så att annan yrkeserfarenhet än inom läraryrket kan bidra till ökad yrkesskicklighet och stärkt lämplighet att bli aktuell för professionsprogrammet, vilket förslaget inte tar hänsyn till.

Yrkesskicklighet

Det är problematiskt att frågan om lärares yrkesskicklighet som en förutsättning för att gå meriterande utbildning inte beaktas. Vi anser att rektor både har kapacitet, kompetens och förmåga att göra de bedömningarna. Med förslaget får rektor minskade möjligheter att påverka vilka personer som blir aktuella för professionsprogrammet och riskerar därmed att undergräva rektorers möjligheter att påverka tillsättning av meriterade lärare. Frågan om yrkesskicklighet kan inte reduceras enbart till antal år i yrket.

Individuell fortbildning

Individuell fortbildning tenderar inte leda till utvecklad undervisning på samma sätt som ett systematiskt kollegialt lärande med fokus på

utbildningskvalitet. Det finns en risk att lärare genomgår utbildning för "sin egen skull" och inte främst i syfte att utveckla verksamheten, även om det också finns ett fokus i förslaget riktat mot kollegialt lärande.

Breddning med behörighet i ytterligare ämne

Det kan finnas goda argument att en lärare blir legitimerad inom ytterligare ett ämne men det är inte per automatik så att man blir mer skicklig som lärare genom det eller mer attraktiv på arbetsmarknaden. Rektor eller huvudman kanske inte efterfrågar den breddning läraren önskar.

Krav på meriterande utbildning från Skolverket

Kravet på meriterande utbildning gör att skolorna behöver bevilja tjänstledighet till lärare och förskollärare för att studera ett ämnesområde som kan upplevas vara av mindre relevans utifrån att förskolläraren eller läraren kanske har en lång didaktisk utbildning men inte just gått Skolverkets meriterande kurs.

Krav på ytterligare utbildning utöver lärarexamen

Många skolor har i dag svårt att tillsätta tjänster och att hitta behöriga lärare. Om det ingår i professionsprogrammet att man måste ge tjänstledigt till lärare på utbildning på arbetstid (alltifrån 15-60 hp) så kan det skapa stora svårigheter hos rektor att planera verksamheten. Dessutom berörs de mest kvalificerade och mest erfarna lärarna av utbildningsinsatsen som minskar tiden till det elevnära arbetet.

Obehöriga med lång erfarenhet

En grupp som förbises i förslaget är de lärare som har arbetet i många år, utan att ha fullgjort en lärarexamen. Det kan saknas enstaka poäng eller en uppsats som man då fullföljer genom exempelvis VAL. För en enskild lärare kan detta innebära att när man tar ut sin lärarlegitimation (examensdatum) har man redan arbetat som obehörig många år i yrket. Förslaget tar ingen hänsyn till lärarens tidigare erfarenhet inom yrket. Detta kan dock även få positiv konsekvens gällande motivation att slutföra utbildningen skyndsamt.

Ökad attraktivitet till yrket

Sex år kan upplevas som en lång tid för att få tillgång till meriteringsutbildningen. Nyutbildade lärare samt lärare med otraditionella ämnesinriktningar får vänta länge på att kvalificera sig, vilket riskerar minska attraktiviteten för yrket ytterligare när det ställs ännu högre krav för möjligheterna att göra karriär exempelvis genom ett försteläraryppdrag. Även naturliga saker såsom föräldraledighet kan göra att tiden fram tills man kan välja en karriärväg ökar ytterligare.

Kapacitet och förmåga hos högskolor och universitet

Förslaget lämnar en farhåga kring universitetens förmåga att skapa

relevanta utbildningar när det gäller utveckling av undervisning. Det kommer krävas en nära dialog med olika förskole- och skolhuvudmän och lärosätena, för att innehållet i meriteringsutbildningen ska leverera högkvalitativa utbildningar samt stödja den skolutveckling som huvudmännen ser som mest värdefull och relevant. Det finns också en risk att tyngdpunkten hamnar på att utveckla utbildningar för specialister (meriteringsprogrammet) istället för att satsa på att utveckla lärarutbildningarna, vilket är den absolut viktigaste utbildningen och basen för all verksamhet. Framför allt kommer det inledningsvis krävas hög kapacitet i omställning och inrättande av meriterande utbildningar i stora delar av landet. För att tillmötesgå även mindre kommuners behov kommer det krävas möjlighet att även delta i den meriterande utbildningen på distans/halvdistan.

Finansiering

Det är inte tydliggjort hur man säkerställer likvärdighet olika huvudmän emellan. Vissa kommuner kan ha möjlighet att subventionera meriteringsutbildningar medan andra inte har det. Närhet till universitet/högskola kan också påverka huvudmannens möjligheter till finansiering. Vi kan inte heller utläsa av förslaget hur man kopplar statsbidragen till förskolan, eftersom förskolan inte fram tills i dag omfattats av statsbidrag för försteläraryppdrag.

Yrkes- och modersmåls lärare

Det är positivt att förslaget beaktar även de särskilda förutsättningar som kan föreligga för yrkes- och modersmåls lärare.